

KÁRPÁT-MEDENCEI ROMAKUTATÁSI FÓRUM

Debreceni Egyetem TTK Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék

2019. március 28-29., Debrecen

Kultúrák és kapcsolatok – roma népesség a székelyföldi régióban

Bodó Julianna

Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem

KAM – Regionális és Antropológiai Kutatások Központja

Az előadás témája

- a székelyföldi magyar és cigány etnikum egymás mellett élése:
  - az együttélés módozatai 1989 előtt
  - a megváltozott helyzet ismérvei 1989 után
  - a jelen helyzet – következmények, kérdések, perspektívák

Az 1989 előtti magyar-cigány viszony modellje

- azonos településen élnek, de külön térben
- eltérő életvezetési modellek, viselkedési minták, kommunikációs gyakorlatok
- eltérő értékrend és életfelfogás
- a térhasználat eltérő formái
- az időkezelés eltérő módozatai
- a munkáról, a tulajdonról való elképzelések különbözősége
- eltérések a gyermeknevelési gyakorlatban

A két etnikum közti viszony legfontosabb ismérve: az ASZIMMETRIA

- erőteljes
- nem megkérdőjelezhető
- mindkét fél által
  - elfogadott
  - nem kontesztált

Az aszimmetria ismérvei:

- a két csoport közti átjárás lehetetlensége (szociális rokonság, territoriális kapcsolat, házasság, barátság, közös munkavégzés, közös ünnepek)
- az együttlét alkalmainak csökkentése és szabályozása (térhasználat, megszólítások, gesztusok, beszédmód)

Funkcionális kapcsolódások

- adománykérés
- kisebb, szolgáltató jellegű munkák
- DE: a határokat ezen alkalmakkor sem lépik át
- Pl. egy helyzet és a benne elhangzó párbeszéd:
„– *Rég nem jártam maguknál.*
– *Én se nálatok.*”
- a kapcsolat „költiségei” alacsonyak:
  - cigány csoport: valamennyit mindig nyer
  - nem veszteség sem anyagi, sem szimbolikus síkon

A magyar-cigány együttélési modell változása 1989 után

- a korábban elkülönült két világ egyre több ponton egymásra tevődik
- a cigány népesség a fizikai-társadalmi térben egyre inkább kiterjed:
  - a fizikai tér használata változik (lakóhely, kommunikációs terek)
  - a fizikai és társadalmi tér egyre nagyobb mértékű közössé tétele
  - a kommunikációs formák fokozatos kiegyenlítődése
  - az anyagi viszonyok helyenkénti közeledése

Változás az ASZIMMETRIKUS kapcsolatban

- az aszimmetria mentális síkon megmarad
- de: az életvezetés némely területén csökken
- cigány részről:
  - a határok áthágása
- magyar részről:
  - igyekezet a határok fenntartására, a régi aszimmetrikus állapot visszaállítására
- Az új típusú kapcsolat „költiségei” a magyar fél számára:
  - növekvő „költéség”
  - veszteség anyagi és szimbolikus síkon

Összefoglaló gondolatok – továbbgondolási lehetőségek

- 1989 előtt a magyar és cigány etnikum között kölcsönösen elfogadott volt az aszimmetrikus viszony
- 1989 után az aszimmetria megbomlott, de szimmetrikus viszony kialakulásának még a legkisebb esélye sem látszik
- cigány részről: a határok folyamatos áthágása
- magyar részről:
  - visszaállítási igyekezet
  - az aszimmetria folyamatos fenntartása mentális síkon, nyelvi-szimbolikus eszközökkel

Összefoglaló gondolatok – továbbgondolási lehetőségek

- a két etnikumon kívüli tényezők (hivatalosságok, uniós normák, demokratikus jogrend) nem támogatják az elkülönített életterek létrehozását
- a fenti tényezők a helyzet tarthatatlanságát jelzik: a fizikai és társadalmi tér megosztásának sürgető kényszere
- potenciális konfliktusforrás helyi szinteken
- cél lenne: a „megosztás” konfliktusmentes kezelése, menedzselése

Köszönöm a figyelmet!

julianna.bodo333@gmail.com